

22. června 2014: KOMENTÁŘ K NÁLEZU ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR: Společenství webu Necipujtenas.CZ kontaktovali v minulých dnech ve zvýšené míře občané, kteří se ptali, zda mohou veřejně kritizovat své politiky např. na jednání zastupitelstev obcí/měst a opakovaně poukazovat slovem i písmem na věci veřejné, se kterými nesouhlasí - třeba vynucování čipování - a používat přitom v rámci obecných pravidel slušnosti nadsázku, satiru, některé nestandardní výrazy apod.; **zda taková jejich činnost požívá ústavní ochrany jak z hlediska českého, tak evropského práva: Květnový (2014) velmi důležitý náleží Ústavního soudu České republiky (sp. zn. IV. ÚS 1511/13) se sídlem v Brně to zcela jednoznačně potvrdil. Občané jsou vůči politické moci a jakýmkoliv jejím krokům směřujícím do oblastí potlačování svobody slova, písma, diskuse, kritiky apod. velmi silně chráněni.** Obzvláště politické špičky, místní/lokální zastupitelé a ve své podstatě i všechny veřejně činné nebo mediálně známé osoby musí být na tento zcela jednoznačný/nezpochybnitelný fakt v současné době opětovného nástupu totalitního smýšlení a pokusů o prosazení legislativního násilí neustále upozorňováni. Ústavní soud podrobně občanům vysvětlil, že se nemají svých politiků bát. Naopak: Je třeba s nimi diskutovat, nenechat se odbýt. Každý občan ČR má jednoznačné právo mluvit na zastupitelstvu (jednací řád ani zastupitelé nesmí bránit lidu obstrukcemi v realizaci/uplatňování jeho ústavních práv/svobod), opakovaně zde nebo jinde slovem/písmem/obrazem/zvukem kritizovat (nebo chválit) politiky a další veřejně činné osoby vzhledem k jejich práci, profesní činnosti. Měl by se pouze při tom vyvarovat vulgarismů, neslušností nebo vyložených lží.

Citace výroku senátu Ústavního soudu ČR - sp. zn. IV. ÚS 1511/13 - 20. května 2014: „Právě v kontextu debaty o věcech veřejných, resp. politických poskytuje Ústavní soud i Evropský soud pro lidská práva názorům zaznívajících v takovýchto debatách **velmi silnou ochranu. Svoboda projevu představuje „jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, jednu ze základních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce“**, přičemž „se vztahuje nejen na ‚informace‘ a ‚myšlenky‘, které jsou přijímané příznivě či jsou považovány za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují /.../. Při kritice veřejné záležitosti vykonávané veřejně působícími osobami platí z hlediska ústavního presumpce o tom, že jde o kritiku dovolenou. Jde o výraz demokratického principu, o výraz participace občanské společnosti na věcech veřejných“ /.../ Ústavní soud nemůže tím, že by v posuzovaném případě rezignoval na ingerenci do rozhodovací činnosti obecných soudů, připustit, aby se prostor pro svobodné šíření názorů a myšlenek zúžil natolik, že bude ve veřejném prostoru zapovězeno hodnotit projevy politických představitelů slovy jako „bezobsažná megalomanská spoušť banalit“ či „tuny balastu“, resp. že bude zapovězeno kritizovat politické představitele za „neschopnost věcně seznámat veřejnost“ s čímkoli, např. s děním v obci, jako v posuzovaném případě, a to bez ohledu na to, jakou povahu ony kritizované projevy politických představitelů budou mít. - 41. **Na uvedené názory má stěžovatel bezpochyby právo, a to i kdyby byl jediný, kdo bude tímto způsobem výroky konkrétní veřejně činné osoby hodnotit, resp. uvedené názory zastávat.** Jak již bylo shora uvedeno, „ani nepřipadnost názoru kritika z hlediska logiky a podjatost kritika nedovolují samy o sobě učinit závěr, že kritik vybočil z projevu, který lze označit za přiměřený“ [náleží sp. zn. I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005 (N 209/39 SbNU 215)]. Stejně tak bude právem kohokoli jiného podobnými slovy hodnotit např. samotný projev stěžovatele, neboť **základem svobodné společnosti je svobodná diskuse, svobodná výměna názorů, z povahy věci se lišících, protichůdných a vzájemně se popírajících. O to více musí být tato diskuse umožněna ve vztahu k otázkám veřejného zájmu, resp. při kritice představitelů veřejné moci. /.../ Veřejná debata o veřejných věcech by měla podléhat, pokud jde o subjektivní názory v ní prezentované, pouze minimální míře zásahů ze strany veřejné moci (soudů). Je věcí příjemců informací (čtenářů, diváků), aby si o aktérech veřejné diskuse sami učinili obrázek, a to jak na základě formy, tak obsahu jimi prezentovaných názorů. Je-li kritizovanou osobou osoba veřejně činná, je minimalizace zásahu veřejné moci do svobodné debaty zdůvodněna těž snazším přístupem veřejně činných osob do médií, než je tomu u osob soukromých, tedy také snazší možností na jakoukoli kritiku reagovat. /.../ Uvedenou formu kritiky svého počínání by měl volený zástupce a představitel obce snést, jakkoli by ji subjektivně vnímal jako nedůvodnou či nespravedlivou, zůstává-li v rovině hodnocení jeho projevů a činů. Opačným přístupem by se prostor pro veřejnou diskusi o veřejných záležitostech výrazně snížil a riziko případného soudního sporu by**

„mohlo vést též k autocenzuře kritiků a mít odstrašující účinek pro debatu o věcech veřejných.“

Snaha některých příslušníků tzv. „elitních politických klubů“ o **vytlačení** občanského legálního i legitimního **disentu** nespokojených občanů z veřejného života tak **nebude podle Ústavního soudu nadále tolerována!** Lidé mají plné právo hájit mírovými prostředky konzistentně/neustále své názory v debatě se svými zastupiteli - otázky kolem krutého/násilného vynucování čipování z toho samozřejmě nevyjímaje apod.

Níže se můžete seznámit s anonymizovanou a vysoce důležitou částí nálezu Ústavního soudu České republiky: představuje pro každého aktivního občana jasné vodítko, jak postupovat v diskusi s politickou reprezentací, která odmítá připustit veřejný dialog, snaží se mu často zabránit a neštítí se ani metod minulých totalitních režimů. Na druhé straně nález také vymezuje hranice slušnosti, které by měly být dodržovány.

Společenství Necipujtenas.CZ zároveň vyzývá občany, aby chodili se svými politiky neustále diskutovat, využívali plně svých práv na svobodu slova/názoru/přesvědčení a nenechali své zastupitele rozhodovat v dobře placených funkcích tzv. stylem o nás bez nás - např. v oblasti **nezákonného vynucování čipování** a pokračujícího legislativního násilí.

SP. ZN IV. ÚS 1511/13 - NÁLEZ - ÚSTAVNÍ SOUD ČR V BRNĚ - JMÉNEM REPUBLIKY:

„Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vladimíra Sládečka, soudkyně Vlasty Formánkové a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti /.../.“

/.../

„/.../ výroky stěžovatele směřující vůči vedlejšímu účastníkovi, starostovi obce Bohuňovice, uveřejněné v článku „Školní facka by asi byla třeba!“ v obecním zpravodaji Pohledy, ročník XX, č. 4/2010, vydávaném obcí Bohuňovice (později nahrazen „Bohuňovickým zpravodajem“). Vedlejší účastník v žalobě tvrdil, že výroky stěžovatele zasáhly do jeho osobnostních práv, byla jimi poškozena jeho čest a důstojnost v rodině, zaměstnání, mezi občany obce, ve společnosti i mezi přáteli.“

/.../

*„32. K uvedenému je nutno dodat další důležitý aspekt, a to charakter či povahu kritizovaných skutečností. V posuzovaném případě šlo o **hodnocení veřejného projevu starosty obce** (ve formě článku v místní tiskovině), ve kterém starosta obce bilancoval končící volební období. Jde tak zjevně o otázky týkající se politiky, resp. věcí veřejných.*

33. Právě v kontextu debaty o věcech veřejných, resp. politických poskytuje Ústavní soud i Evropský soud pro lidská práva názorům zaznívajících v takovýchto debatách velmi silnou ochranu. Svoboda projevu představuje „jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, jednu ze základních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce“, přičemž „se vztahuje nejen na ‚informace‘ a ‚myšlenky‘, které jsou přijímané příznivě či jsou považovány za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují“ [rozsudek ESLP Handyside proti Spojenému království ze dne 7. 12. 1976, č. 5493/72, odst. 48]. V této souvislosti Ústavní soud uvádí, že „základní právo na svobodný projev je třeba považovat za konstitutivní znak demokratické pluralitní společnosti, v níž je každému dovoleno vyjadřovat se k věcem veřejným a vynášet o nich hodnotící soudy. Věci veřejnou jsou veškeré agendy státních institucí, jakož i činnost osob působících ve veřejném životě, tj. např. činnost politiků místních i celostátních, úředníků, soudců, advokátů, popř. kandidátů či čekatelů na tyto funkce; věci veřejnou je ovšem i umění včetně showbyznysu a dále vše, co na sebe upoutává veřejnou pozornost. Tyto veřejné záležitosti, resp. veřejná činnost jednotlivých osob, mohou být veřejně

posuzovány. Při kritice veřejné záležitosti vykonávané veřejně působícími osobami platí z hlediska ústavního presumpce o tom, že jde o kritiku dovolenou. Jde o výraz demokratického principu, o výraz participace občanské společnosti na věcech veřejných“ [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 23/05 ze dne 17. 7. 2007 (N 111/46 SbNU 41)].

34. S tím úzce souvisí další důležité kritérium, které je nutno při vyvažování svobody projevu a osobnostních práv brát v potaz, a to status osoby, která je kritikou dotčena. **Obecně platí, že limity přijatelné kritiky jsou širší u politiků, než u soukromých osob. Jak konstantně judikuje ESLP, politici se na rozdíl od soukromých osob nevyhnutelně a vědomě podrobují důkladné kontrole každého svého slova a činu ze strany novinářů, i ze strany široké veřejnosti, a v důsledku toho musí prokázat vyšší míru tolerance (srov. rozsudky Lingens proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. 9815/82, odst. 42 nebo Incal proti Turecku ze dne 9. 6. 1998, č. 22678/93, odst. 54). Pojem politik je ze strany ESLP vykládán nejen jako politik působící na úrovni celostátní, ale i na úrovni regionální a místní (srov. rozsudek Kwiecień proti Polsku ze dne 9. 1. 2007, č. 51744/99, odst. 52). V souladu s přístupem ESLP uvádí též Ústavní soud, že „práva na ochranu osobnosti se mohou samozřejmě domáhat i politikové a ostatní veřejně činné osoby, měřítko posouzení skutkových tvrzení a hodnotících soudů jsou však v jejich případech mnohem měkčí ve prospěch novinářů a jiných původců těchto výroků [nález sp. zn. IV. ÚS 146/04, ze dne 4. 4. 2005 (N 71/37 SbNU 9)], resp. že „osoby veřejně činné, tedy politici, veřejní činitelé, mediální hvězdy aj., musí akceptovat větší míru veřejné kritiky než jiní občané“ [nález sp. zn. I. ÚS 367/03 ze dne 15. 3. 2005 (N 57/36 SbNU 605)].**

35. Z hlediska míry přípustné expresivity hodnotových soudů konstatoval Ústavní soud již v rané judikatuře „veřejně šířená stanoviska by zásadně neměla vybočit z mezí v demokratické společnosti obecně uznávaných pravidel slušnosti, neboť jinak by ztratila charakter korektního úsudku nebo komentáře a jako taková by se mohla ocitnout mimo meze ústavní ochrany“ [srov. nález sp. zn. III. ÚS 359/96 ze dne 10. 7. 1997 (N 95/8 SbNU 367)]. Jak již však bylo shora naznačeno, Ústavní soud postupně precizoval kritéria, podle kterých se přípustnost či nepřípustnost hodnotových soudů posuzuje. Ve veřejné či politické debatě jsou i názory nadnesené a přehánějící ústavně chráněnými [srov. nález sp. zn. I. ÚS 367/03 ze dne 15. 3. 2005 (N 57/36 SbNU 605)]. V nálezu sp. zn. I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005 (N 209/39 SbNU 215) pak Ústavní soud shrnul, že „i přehánění a nadsázka, byť by byly i tvrdé, nečiní samy o sobě projev nedovoleným. Ani nepřipadnost názoru kritika z hlediska logiky a podjatost kritika nedovolují samy o sobě učinit závěr, že kritik vybočil z projevu, který lze označit za přiměřený. Pouze v případě, že jde o kritiku věci či jednání osob veřejných, která zcela postrádá věcný základ a pro kterou nelze nalézt žádné zdůvodnění, je třeba považovat takovou kritiku za nepřiměřenou. Při tom je třeba vždy hodnotit celý projev uskutečňující se ve formě literárního, publicistického či jiného útvaru, nikdy nelze posuzovat toliko jednotlivý vytržený výrok anebo větu“ [podobně srov. též nález sp. zn. IV. ÚS 23/05 ze dne 17. 7. 2007 (N 111/46 SbNU 41)].

36. Pokud jde o kritiku ve vztahu k veřejně činným osobám, je nutno vždy zvážit, zda je při kritice konkrétní osoby zasaženo do její profesní sféry či sféry soukromého života. **Pokud kritika zasahuje sféru profesní, je chráněna více než kritika zasahující do sféry soukromé** [srov. např. rozsudek ESLP Dalban proti Rumunsku ze dne 28. 9. 1999, č. 28114/95, odst. 50].

37. Na základě shora vyložených kritérií tak, jak plynou z judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, lze rekapitulovat klíčové aspekty nyní posuzované kolize ústavních práv stěžovatele a vedlejšího účastníka: **Všechny sporné výroky pronesené stěžovatelem mají charakter hodnotících soudů. Všechny se taktéž vztahují k hodnocení veřejného projevu místního politika, tedy osoby veřejně činné. Všechny výroky pronesené stěžovatelem se týkají ryze profesní sféry vedlejšího účastníka. Projev vedlejšího účastníka, ke kterému se kriticky vyjadřoval stěžovatel, se navíc zcela týkal otázek místní politiky (rekapitulace úspěchů v končícím volebního období), stejně tak kritická reakce stěžovatele napadala vedlejšího účastníka právě jako veřejně činnou osobu, a to pouze v souvislosti s jeho veřejnou činností, resp. v úzké**

návaznosti na jeho veřejný projev rekapitulující úspěchy volebního období. Jak vyplynulo z dokazování před soudem prvního stupně, stěžovatel je dlouhodobým názorovým oponentem vedlejšího účastníka, vedlejší účastník ve svém článku navíc výslovně osobu stěžovatele zmiňuje.

38. Pokud stěžovatel hodnotil projev vedlejšího účastníka slovy „bezobsažná megalomanská spoušť banalit“ či „tuny balastu“, resp. uvedl o vedlejším účastníkovi, že je nezpůsobivý věcně seznamovat veřejnost s děním, že je neschopen reflektovat události v nějakém kontextu tím, že není schopen oprostít svůj článek od pragmatického a sobeckého „dnes a tady“ a všudypřítomného „já“, jde o hodnotící soudy, které z povahy věci nemohou být testovány z pohledu jejich pravdivosti, neboť jde o ryzí subjektivní dojmy stěžovatele. **To, co může na jednoho působit jako promyšlený a věcný politický projev, může jiný vnímat jako balast či banalitu. Jde o věc názoru a vkusu. Což platí jak u kritiky projevů politiků místních, tak těch nejvyšších. Podobná hodnocení jsou ostatně velmi často obsahem každodenních politických komentářů v mediích reagujících na činy či projevy vrcholných politických představitelů.**

39. Přístup odvolacího i dovolacího soudu však není v tomto ohledu zcela čitelný, neboť odvolací soud sice správně vyhodnotil sporné výroky jako hodnotové soudy, přesto však uvádí, že v daném případě nejde mimo jiné o „kritiku věcnou“, resp. že kritika „postrádá věcnost“, když zároveň předesílá, že „o věcnou kritiku nejde, vychází-li z nepravdivých podkladů a dovozuje-li z těchto nepravdivých podkladů vlastní hodnotící úsudky znevažujícího charakteru“. Ke kritériu pravdivosti se však již dále nijak nevyjadřuje, neboť poté, co konstatuje, že kritika není věcná, zároveň uvádí, že hodnocení jsou nepřiměřená svou formou s cílem zesměšnit „informace o práci žalobce a jeho spolupracujícího týmu“. Poněkud paradoxně pak působí část odůvodnění dovolacího soudu, kde uvádí, že „pravdivost tvrzení žalovaného o žalobci v předmětném článku nebyla podle odvolacího soudu prokázána“. Z rozhodnutí dovolacího soudu však opět není zřejmé, pravdivost kterých tvrzení měla být takto údajně testována, když všechny sporné výroky mají povahu subjektivních názorů, u kterých je kritérium pravdivosti z povahy věci vyloučeno.

40. Požadavek na věcný základ kritiky je obtížně splnitelný tam, kde jde o ryzí subjektivní názor na konkrétní akty či projevy politika, např. označení politického projevu za balast. Ústavní soud nemůže tím, že by v posuzovaném případě rezignoval na ingerenci do rozhodovací činnosti obecných soudů, připustit, aby se prostor pro svobodné šíření názorů a myšlenek zúžil natolik, že bude ve veřejném prostoru zapovězeno hodnotit projevy politických představitelů slovy jako „bezobsažná megalomanská spoušť banalit“ či „tuny balastu“, resp. že bude zapovězeno kritizovat politické představitele za „neschopnost věcně seznamovat veřejnost“ s čímkoli, např. s děním v obci, jako v posuzovaném případě, a to bez ohledu na to, jakou povahu ony kritizované projevy politických představitelů budou mít.

41. Na uvedené názory má stěžovatel bezpochyby právo, a to i kdyby byl jediný, kdo bude tímto způsobem výroky konkrétní veřejně činné osoby hodnotit, resp. uvedené názory zastávat. Jak již bylo shora uvedeno, „ani nepřipadnost názoru kritika z hlediska logiky a podjatost kritika nedovolují samy o sobě učinit závěr, že kritik vybočil z projevu, který lze označit za přiměřený“ [nález sp. zn. I. ÚS 453/03 ze dne 11. 11. 2005 (N 209/39 SbNU 215)]. Stejně tak bude právem kohokoli jiného podobnými slovy hodnotit např. samotný projev stěžovatele, neboť základem svobodné společnosti je svobodná diskuse, svobodná výměna názorů, z povahy věci se lišících, protichůdných a vzájemně se popírajících. O to více musí být tato diskuse umožněna ve vztahu k otázkám veřejného zájmu, resp. při kritice představitelů veřejné moci. Podobně výrok stěžovatele o tom, že by byla „vhodná nějaká osvícená diktatura v této oblasti, která by byla prováděna i tresty tělesnými, něco na způsob lámání kolem“ je zjevnou nadsázkou, která má za cíl taktéž vyjádřit určité hodnotící (tj. kritické) názory či postoje a bezesporu ji nelze brát doslova. Není ani zcela zřejmé, jakým způsobem mohl uvedený výrok zasáhnout osobnostní práva vedlejšího účastníka.

42. Soudy tak nemohou být v takovýchto případech, resp. názorových polemikách, arbitry správnosti, relevance či vhodnosti uvedených názorů, neboť podobné výroky, jako nyní posuzované,

mají charakter zcela subjektivních mínění, resp. hodnotových preferencí, které jsou z povahy věci ryze individuální a nelze je objektivizovat. I zcela věcný projev jednoho politika může jeho názorový oponent vnímat jako balast či banalitu, a naopak. Podobná vzájemná subjektivní hodnocení jsou ostatně předmětem a obsahem politických diskusí na všech úrovních politiky. **Veřejná debata o veřejných věcech by měla podléhat, pokud jde o subjektivní názory v ní prezentované, pouze minimální míře zásahů ze strany veřejné moci (soudů). Je věcí příjemců informací (čtenářů, diváků), aby si o aktérech veřejné diskuse sami učinili obrázek, a to jak na základě formy, tak obsahu jimi prezentovaných názorů. Je-li kritizovanou osobou osoba veřejně činná, je minimalizace zásahu veřejné moci do svobodné debaty zdůvodněna též snazším přístupem veřejně činných osob do médií, než je tomu u osob soukromých, tedy také snazší možností na jakoukoli kritiku reagovat.** Jak k tomuto aspektu uvedl Ústavní soud, „mocenský zásah státu do svobody projevu za účelem ochrany dobrého jména jiných občanů by měl přijít subsidiárně, tedy pouze tehdy, pokud nelze škodu napravit jinak. Škodu lze napravit jinak než zásahem státu, např. užitím přípustných možností k oponování kontroverzním a zavádějícím názorům. Tak lze často minimalizovat škodlivý následek sporných výroků mnohem efektivněji než cestou soudního řízení“ [nález sp. zn. I. ÚS 367/03 ze dne 15. 3. 2005 (N 57/36 SbNU 605)]. Výjimečná ingerence veřejné moci (tedy soudů v řízení na ochranu osobnosti) pak bude namísto pouze při zjevně excesivní formě prezentace názorů, typicky u vulgárních projevů. I zde je však vždy nutno hodnotit celkový kontext projevu.

43. Pokud jde o právo na soukromý život vedlejšího účastníka, je nutno opět zdůraznit, že žádný z napadených výroků stěžovatele neobsahuje skutkové tvrzení, které by uvádělo o vedlejším účastníkovi nepravdivé údaje, či se svým obsahem jakkoli dotýkalo jeho soukromé či intimní sféry. Pokud odvolací soud v odůvodnění zmiňuje, že „ve svém osobním a rodinném životě byl žalobce článkem žalovaného zasažen tím, že se zabýval jeho výroky, což mu zabralo čas, aby svým blízkým vysvětloval, že není takový, jak se o něm píše“ (s. 9 rozsudku odvolacího soudu), je nutno poznamenat, že takto široce pojatý vliv na soukromý život může mít jakákoli veřejná kritika, a to prakticky vždy. **S tím, že aktivity či projevy veřejně činné osoby budou hodnoceny, a to i nelichotivě, musí tato osoba počítat. Je tedy třeba rozlišovat, zda k zásahům do soukromého a rodinného života dojde sdělováním nepravdivých tvrzení týkajících se soukromého a rodinného života, či zveřejňováním sice pravdivých, ale např. intimních informací, na straně jedné, a pouhým subjektivním hodnocením veřejné politické činnosti veřejně činné osoby, se kterým se musí umět tato osoba vypořádat, a to i v kruhu rodinném. Tento typ vlivu na soukromí nemůže být, při posuzování oprávněnosti hodnotových soudů o veřejné činnosti veřejně činných osob, sám o sobě relevantní, neboť je přítomný u jakékoli kritiky, i když se kritika z hlediska svého obsahu soukromého života nijak netýká.**

44. Zbývá posoudit, zda některý z výroků, byť jde o hodnotové soudy o veřejně činné osobě týkající se její veřejné činnosti, není z hlediska formy natolik excesivní, že jej lze považovat s ohledem na kritizované skutečnosti za nepřiměřený.

45. Výše uvedené výroky týkající se označení projevu vedlejšího účastníka slovy jako balast, banalita, hovořící o neschopnosti vedlejšího účastníka či v nadsázce o tělesných trestech a lámání kolem, nejsou výroky z hlediska své formy zjevně neslušnými, či vulgárními. Uvedenou formu proto nelze považovat za nepřiměřenou, aby bylo možno soudní mocí do názorové debaty vstupovat, resp. aby při vzájemném poměřování mohlo obstát právo vedlejšího účastníka na ochranu osobnostních práv před právem stěžovatele na vyjádření názoru. **Uvedenou formu kritiky svého počínání by měl volený zástupce a představitel obce snést, jakkoli by ji subjektivně vnímal jako nedůvodnou či nespravedlivou, zůstává-li v rovině hodnocení jeho projevů a činů. Opačným přístupem by se prostor pro veřejnou diskusi o veřejných záležitostech výrazně snížil a riziko případného soudního sporu by mohlo vést též k autocenzuře kritiků a mít odstrašující účinek pro debatu o věcech veřejných.**

46. Naopak u výroků stěžovatele, kdy na adresu vedlejšího účastníka, resp. jeho publikovaného článku uvedl, že se jedná o „moudra, která může plodit jen naprostý cynik a pitomec“, resp. že „starostu k jeho počínání vedla jedna velmi bohuňovická vlastnost, totiž sklon chovat se jako hovado“ nelze závěry obecných soudů, že jde o zjevné překročení mezi slušnosti, považovat za ústavně problematické. Výroky stěžovatele v uvedeném případě již působí jako osobní samoučelné urážky, jejichž intenzita není adekvátní ve vztahu ke kritizované skutečnosti. Stěžovatel zdůvodňuje potřebu použití ostřejších výrazů tím, že reagoval na „hrubosti žalobce“ spočívající v tom, že informoval ve svém článku o nemoci jednoho ze svých politických odpůrců. Kritizovaná pasáž z článku vedlejšího účastníka, kterou se zabýval též nalézací soud (s. 3 rozsudku nalézacího soudu) však nepůsobí vulgárně či útočně. Vedlejší účastník ve svém článku „Aktuálně“ mj. uvedl: „permanentní cca osmiletou letou negativní kampaň proti mně vede pan Mgr. F. a jeho dnešní příspěvky nejsou výjimkou. Nikdy jsem na pana zastupitele neútočil, občas jsem se snažil jen pomluvám bránit. Nic jiného nebudu dělat ani nyní, tím spíš, když je dnes těžce nemocný“. Jakkoli mohl stěžovatel vnímat jako nežádoucí či nevhodnou skutečnost, že se vedlejší účastník zmínil o nemoci svého politického oponenta (resp. názorového soupeřníka stěžovatele), nelze uvedené vyjádření považovat za způsobilé k natolik vulgární reakci, jak to učinil stěžovatel.

47. Pokud jde o přiměřenost vzájemných reakcí, uvedl výslovně Ústavní soud, že „není možné, aby fakt, že určitá tvrzení jsou již odvetou na tvrzení předchozí, ospravedlňoval a převážil to, že jde o tvrzení urážející a dehonestující jinou osobu [...]“. Nelze jakkoli popřít právo žalovaného, aby vyjádřil svůj názor k předchozím tvrzením stěžovatele, považoval-li je za nepravdivá [...]. Nicméně toto právo nemůže vykonávat způsobem zjevně překračujícím meze slušnosti. [...]. Cíle, jehož se žalovaný zřejmě snažil dosáhnout (uvést na pravou míru tvrzení stěžovatele týkající se jejich sporů, vyjádřit vlastní názor na tyto spory a jejich příčinu...), bylo jistě možno dosáhnout i bez použitých výrazů a urážek stěžovatele. Dovedeno ad absurdum, logika rozhodnutí odvolacího soudu by umožňovala rozpoutat "lavinu" urážek a výpadů z obou stran, které by postupně mohly co do míry expresivity i gradovat, přičemž každá další urážka by byla omluvitelná tou předchozí, a nemohla by proto být označena za neoprávněnou. Takový výklad je však s ohledem na garance práva na ochranu osobnosti neúnosný“ [nálezn sp. zn. II. ÚS 94/05 ze dne 1. 12. 2005 (N 220/39 SbNU 329)]. **Ústavní soud tedy vychází z toho, že ačkoli platí, jak bylo shora uvedeno, presumpce ústavnosti hodnotových soudů, i tyto mají své meze dané nepřiměřenou expresivní formou „zjevně překračují meze slušnosti“.**

48. Navíc je třeba obecně dodat, že slovní výpady směřované ad personam by měly být chráněny méně, než kritika ad rem. Ačkoli ESLP připustil ve vztahu k veřejně činné osobě i použití ostřejšího výrazu (v německém originále „trottel“), šlo o specifickou situaci, kdy objektem kritiky byl krajně pravicový politik kritizovaný právě za projev relativizující zločiny vojáků nacistického Německa [srov. rozsudek Oberschlick proti Rakousku (č. 2) ze dne 1. 7. 1997, stížnost č. 20834/92]. Zde tak ESLP uznal, že v uvedeném kontextu mohlo být použití ostrého výrazu na místě. V posuzovaném případě se však vedlejší účastník ve svém politickém projevu nedopustil žádných extrémních prohlášení, na které by bylo nutno reagovat natolik expresivně, jako to učinil stěžovatel, tedy za použití slov „pitomec“ a „hovado“. **Ze strany vedlejšího účastníka šlo o běžný politický projev rekapitulující volební období v obci. Tento projev může kdokoli zcela svobodně hodnotit, kritizovat, a to i nelichotivě. Tuto kritiku musí každá veřejně činná osoba snést a vnímat jako součást své veřejné činnosti. Zároveň však není povinna strpět bezdůvodné častování vulgarismy jen proto, že jde o veřejně činnou osobu.**

49. V kontextu posledních dvou zmíněných výroků stěžovatele, zahrnujících výrazy „pitomec“ a „hovado“, pak nelze závěr obecných soudů o povinnosti stěžovatele se vedlejšímu účastníkovi omluvit, zdůvodněný zjevným překročením mezi slušnosti, považovat za nedůvodné upřednostnění práva na ochranu osobnosti před svobodou projevu. **V uvedeném kontextu je ovšem nutno též vzít v potaz, že zásah obecných soudů do svobody projevu stěžovatele má povahu pouze soudem uložené povinnosti se omluvit, nikoli relutární satisfakce.**

50. Lze uzavřít, zásah obecných soudů do svobody projevu stěžovatele byl sice z pohledu limitů čl. 17 odst. 4 Listiny stanoven zákonem a sledoval legitimní cíl ochranu subjektivních práv vedlejšího účastníka), **ovšem nebyl - optikou výše rekapitulované rozhodovací činnosti Ústavního soudu, resp. ESLP - zásahem v demokratické společnosti nezbytným, a to z hlediska rozsahu soudem nařízené omluvy.**

51. **Odvolací soud tím, že pod rozsah soudně nařízené omluvy zahrnul též takové hodnotící soudy (názory), které by měly být bez omezení běžnou součástí kritiky politického života, resp. kritiky politických představitelů, porušil právo stěžovatele na svobodu projevu, konkrétně právo vyjadřovat své názory, garantované čl. 17 Listiny. Dovolací soud pak v protiústavním zásahu pokračoval zamítnutím dovolání stěžovatele.**

52. S ohledem na výše uvedené **Ústavní soud nálezem vyhověl ústavní stížnosti a označená rozhodnutí obecných soudů zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, v platném znění.**

53. Namísto soudce Miloslava Výborného uvedeného v akceptačním dopise k ústavní stížnosti, se zúčastnil projednání a rozhodování věci v souladu s rozvrhem práce Ústavního soudu (přístupný na www.usoud.cz) soudce Vladimír Sládeček.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 20. května 2014

Vladimír Sládeček, v. r. předseda senátu.“

Zdroj:

http://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/IV_US_1511_13_an.pdf

Ústavní soud České republiky v Brně. Zdroj obrázku: Kirk, http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:The_Constitutional_Court_of_the_Czech_Republic#mediaviewer/File:Moravian_Provincial_Diet_-_Assembly_hall_09.jpg